

Promocja konsultacji społecznych w ochronie zdrowia

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO
PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Partycypacja obywatelska - utopia, szansa czy konieczność?

Kuba Wygnański

Jaki los czeka nowe idee?

Artur Schopenhauer

1. Wyśmianie
2. Opór
3. Uznanie za oczywistość

Wymiary obywatelstwa:

- **Horyzontalny (civil)** – zaufanie, umiejętności kooperacji, zanurzenie we wspólnocie, wiążący (cechy podobieństwa) i pomostowy (otwarcie na różnorodność) typ kapitału społecznego
- **Wertykalny (civic)** – odnoszący się do hierarchii i relacji władzy, łączący typ kapitału społecznego
- **Okazuje się, że funkcjonowanie demokracji nie zależy wyłącznie od instytucji (*check and balance*), ale także od praktyk obywatelskich** -wymaga minimalnego choćby poziomu **praktykowania cnót obywatelskich i elementarnych form politycznego altruizmu.**
- **Cnoty obywatelskie:**
 - społeczne (niezależność, tolerancja),
 - gospodarcze (etyka pracy, adaptacyjność),
 - polityczne (respektowanie innych, umiar w roszczeniach, roztropność, umiejętność oceny rządzących, gotowość do debaty).

Kontekst zmiany modelu *Governance*

- Government -> Governance (Samorząd -> Samorządność)
- Zarządzanie hierarchiczne -> zarządzanie sieciowe
- Omnipotencja władzy -> Mobilizacja społeczna
- Siła -> Perswazja
- Republikanizm – Liberalizm - Komunitaryzm
- Świadczeniobiorca -> Konsument -> Obywatel
- Administracja publiczna (wariant quasi monopolu) -> New public management (kontraktowanie, komercjalizacja) -> new public services (partnerstwo)
- Modele demokracji: Agregatywna (arytmetyczna) - Deliberatywna (one się wzmacniają a nie unieważniają)
- **Partnerstwo** jako centralny element relacji - konieczność a nie moda...

Podstawowe bariery po stronie organizatorów konsultacji społecznych

- **ograniczenia budżetowe i czasowe** („konkurencja” w ograniczonym czasie urzędnika)
- zniechęcające **doświadczenie niskiego zaangażowanie uczestników**
- **partykularne interesy uczestników konsultacji** (grupy interesów zamiast troski o dobro publiczne)
- **niewystraszająca praktyczna wiedza na temat prowadzenia konsultacji**
- **brak wiedzy i kompetencji po stronie uczestników**
- **niejednolite stanowisko urzędu w sprawie konsultowanej sprawy**
- **brak wiedzy o ekspertach i organizacjach zajmujących się konsultowaną kwestią**

Podstawowe bariery po stronie uczestników konsultacji

- **zbyt krótki okres trwania konsultacji**
- **prrowadzenie konsultacji na zbyt późnym etapie**
- **poczucie fasadowości i pozorności procesu**
- **brak wiary w to, że urzędnicy uznają zgłaszane opinie za wartościowe**
- **zapraszanie do konsultacji tych samych uczestników, ograniczenie konsultacji do instytucji**
- **brak konsultacji dotyczących spraw znajdujących się w sferze autentycznych zainteresowań obywateli**
- **Konsultowanie nie tego co istotne dla obywateli („papierów” a nie np. sposobu dostarczania usług)**

KODEKS KONSULTACJI

Siedem zasad konsultacji (1)

1. Dobra wiara

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

2. Powszechność

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić swój pogląd.

3. Przejrzystość

Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.

Siedem zasad konsultacji (2)

4. Responsywność

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie.

5. Koordynacja

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie.

Siedem zasad konsultacji (3)

6. Przewidywalność

Konsultacje powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły – od początku prac nad zmianą do samego ich końca.

7. Poszanowanie dobra ogólnego i interesu publicznego

Organizator konsultacji przygotowując ostateczną wersję rozwiązania kieruje się interesem publicznym, a nie tylko poszczególnych grup.

Propozycja kodeksu dostępna na stronie: <http://mac.gov.pl/wp-content/uploads/2012/06/konsultacje-spo%C5%82eczne.pdf>

DOBRA WIARA

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

- Organizator konsultacji jest gotowy na opinie krytyczne oraz na wprowadzenie zmian w swojej propozycji, a uczestnicy procesu – na to, by zmienić zdanie, o ile padną przekonujące argumenty.
- Organizator powinien w jasny i przystępny sposób przedstawić przedmiot konsultacji, a także poinformować jak długo mają trwać i kiedy planuje przedstawienie odpowiedzi i podsumowania.
- Organizator musi dać odpowiedni czas na zebranie argumentów i przedstawienie odpowiedzi.
- Materiały do konsultacji muszą być przygotowane rzetelnie – a więc być jasne, zrozumiałe i możliwie zwięzłe (albo mieć zwięzłe i zrozumiałe streszczenie).
- Dobrą praktyką jest zaopatrzenie materiałów w jasne pytania, by każdy mógł zrozumieć, przed jakim wyborem stoimy w danej sprawie.

POWSZECHNOŚĆ

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić swój pogląd.

- Organizator umieszcza swoją propozycję na publicznie dostępnej platformie internetowej służącej konsultacjom społecznym.
- Organizator konsultacji powinien równocześnie poinformować o ich rozpoczęciu w miejscu ogólnodostępnym (BIP lub strona internetowa Ministerstwa).
- Oprócz tego musi jednak ustalić, kogo dana sprawa interesuje lub w szczególny sposób dotyczy (dowodem, że zadał sobie ten trud, jest lista interesariuszy. Lista taka powinna być jawna i otwarta na uzupełnienia).
- Organizator musi zadbać, by przedstawione online dokumenty były przeszukiwalne i zapisane w otwartych formatach (zatem nie mogą to być np. skany pism).
- Organizator powinien aktywnie docierać do zainteresowanych, zwłaszcza do grup, które nie korzystają z dostępnych mechanizmów konsultacji (nie wystarczy więc opublikować informację o konsultacjach – trzeba zaprosić do udziału w konsultacjach osoby i instytucje z listy interesariuszy).
- Przedmiot konsultacji powinien być przedstawiony w sposób zrozumiały nie tylko dla ekspertów, ale dla zainteresowanych nim obywateli. Opinie powinny być zbierane w sposób właściwy dla przedmiotu konsultacji (nie zawsze wystarczające są konsultacje na piśmie, czy konsultacje online). Zadbać należy o prawa obywateli niepełnosprawnych, którzy mogą napotykać utrudnienia w dostępie do konwencjonalnych stron internetowych.

RESPONSYWNOŚĆ

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie.

- Podsumowanie konsultacji powinno nastąpić w terminie podanym na początku konsultacji.
- Podsumowanie konsultacji powinno mieć formę publicznie dostępnego dokumentu z zestawieniem zgłoszonych opinii i merytorycznym odniesieniem się do nich. Konieczny jest załącznik ze zmienionym w wyniku konsultacji dokumentem i omówienie następnych kroków.
- Odpowiedzi muszą uzasadniać podjęte decyzje i być przygotowane w języku zrozumiałym dla pytających – czasem lepiej przygotować odpowiedzi zbiorcze, by umożliwić całościowy ogląd tematu.
- Publikując wyniki konsultacji organizator musi zadbać, by dowiedziały się o tym osoby, które zgłosiły opinie. Pomocą będzie stworzona na początku konsultacji lista interesariuszy.
- Dobrze przygotowane odpowiedzi stają się wkładem w debatę publiczną – można się do nich odwoływać w dalszych dyskusjach.

KOORDYNACJA

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie.

- Zaczynając konsultacje trzeba więc wskazać ich gospodarza (osobę zapraszającą do konsultacji). Powinien to być ktoś, kto pełni istotne funkcje decyzyjne (minister, sekretarz stanu, dyrektor departamentu, ew. naczelnik), w zależności od zasięgu i przedmiotu konsultacji.
- Gospodarz konsultacji powinien angażować w proces konsultacji podległą mu administrację.
- Gospodarz może wyznaczyć koordynatora procesu konsultacji. Należy o tym poinformować uczestników konsultacji.

PRZEWIDYWALNOŚĆ

Konsultacje powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły – od początku prac nad zmianą do samego ich końca.

- Nie można nazywać konsultacjami procesu akceptowania podjętych już decyzji.
- Nie można nazwać konsultacjami społecznymi zbierania opinii w czasie krótszym niż 7 dni.
- Konsultacji nie rozpoczyna się dopiero w momencie konfliktu. Więcej, dobrze przeprowadzone konsultacje mogą potencjalnemu konfliktowi zapobiec.
- Co do zasady proces jest poprawny, jeśli:
 - zostaje uruchomiony na możliwie wstępnym etapie tworzenia polityk publicznych i ich założeń - im wcześniej konsultacje się zaczynają, tym większy przynoszą pożytek.
 - czas przeznaczony na wyrażenie opinii na każdym etapie prac nie jest krótszy niż 21 dni.
 - w harmonogramie konsultacji przewidziany jest czas na analizę opinii i przygotowanie odpowiedzi.

POSZANOWANIE DOBRA OGÓLNEGO I INTERESU PUBLICZNEGO

Organizator konsultacji przygotowując ostateczną wersję rozwiązania kieruje się interesem publicznym, a nie tylko poszczególnych grup.

- Biorąc udział w konsultacjach wiemy, że inni mogą mieć inny pogląd co do przedmiotu konsultacji. Celem konsultacji jest wzajemne wysłuchanie racji.
- Ktoś, kto zgłosił pogląd nieuwzględniony w ostatecznym stanowisku organizatora konsultacji, ma prawo dowiedzieć się, jakie stały za tym przesłanki.
- Podejmując decyzję organizator konsultacji kieruje się nie siłą nacisku, ale interesem publicznym i dobrem ogólnym. Bierze pod uwagę racje zgłaszane w trakcie konsultacji, a także to, przez kogo są wyrażane. Przeważyć powinna jednak troska o szeroko rozumiany interes publiczny, w tym także interes tych, którzy nie brali udziału w konsultacjach.

SONDAŻ DELIBERATYWNY

Zastosowanie: wybranie jednego z możliwych (z już sformułowanych) rozwiązań problemowej kwestii

Czego wymaga:

- Przygotowania procesu: przeprowadzenia sondażu, organizacji spotkań, przygotowania materiałów informacyjnych, rekrutacji odpowiedniej liczby uczestników
- współpracy Centrum Demokracji Deliberatywnej

Kto uczestniczy: od 200 do 600 osób tworzących reprezentatywną dla danej społeczności grupę

- Wstępny sondaż nt. proponowanych rozwiązań.
- Losowa grupa spośród respondentów sondażu zapoznaje się z przygotowanymi materiałami nt. alternatywnych scenariuszy rozwiązań.
- Ustrukturyzowana deliberacja, spotkania z ekspertami.
- Tajne głosowanie wyrażające preferencje -> mapowanie występujących opinii.
- Pierwszy sondaż deliberatywny w Poznaniu nt. przyszłości stadionu (2009).

**Dziękujemy za uwagę.
Zapraszamy ponownie.**

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO
PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Fundacja MY PACJENCI
email: info@mypacjenci.org
www.mypacjenci.org
tel.fax +48 22 615 57 10
KRS 0000420212
NIP 9522119578
REGON 146134960

